חליץ ועשה מאמר ונתן וכו': בשלמא חליץ ועשה מאמר איצטריך סד"א נגזור מאמר דבתר חליצה אטו מאמר דקמי חליצה קמ"ל דלא גזרינן אלא חליץ ונתן גט למה לי ולטעמיך אימא סיפא בעל ועשה מאמר בעל ונתן גט בשלמא בעל ונתן גט איצטריך סד"א נגזור גט דבתר בעילה אטו גט דקמי בעילה קמ"ל דלא גזרינן אבל בעל ועשה מאמר למה לי אלא אידי דתנא חליץ ועשה מאמר תנא נמי בעל ועשה מאמר ואידי דבעי למיתני בעל ונתן גט תנא נמי חליץ ונתן גט: בזמן שהיא וכו': מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר משום רבי מאיר אחת בעילה ואחת חליצה בתחלה אין אחריה כלום באמצע ובסוף יש אחריה כלום [א]ושלש מחלוקת בדבר תנא קמא סבר ביאה דאיכא למיגזר גזרינן חליצה דליכא למיגזר לא גזרינן ור' נחמיה סבר ביאה נמי ליכא למיגזר ודקאמרת ליגזור ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה כיון דחליצה דאורייתא מידע ידעי ודקאמרת ליגזור ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה כיון דביאה דאורייתא הא מידע ידעי ואבא יוסי בן חנן סבר לה כרבנן דגזרי בביאה וגזר חליצה משום ביאה:

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא [א]על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון אפי' הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת הוא אנוס והיא לא אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס אחד המערה ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה [ב]וכן הבא על אחת מכל העריות שבתורה או פסולות כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין פסלה ולא חילק בין ביאה לביאה:

גמ' מאי אפי' לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא הוא שוגג והיא קמכוונה למצוה אי נמי הוא מזיד והיא קמכוונה למצוה אלא אפי' הוא שוגג והיא מזידה (א) דתרוייהו לא קמכווני לשם מצוה אפילו הכי קנה תני ר' חייא אפי' [ב]שניהם שוגגים שניהם מזידים שניהם אנוסים אנוס דמתניתין היכי דמי אילימא כשאנסוהו עובדי כוכבים יבא עליה והאמר רבא [ג]אין אונס לערוה לפי שאין קישוי אלא לדעת אלא בישן והאמר רב יהודה

ישן

חלץ ועשה מאמר. איכא אחד ויבמה אחת קאי דאוקמיה דצריך למתנייה: **בשלמא חלץ ועשה מאמר איצטריך.** למיתני דאינו כלום: **סד"א.** אפי' לר' עקיבא: **ליגזור מאמר דבתר חליצה.** דליבעי גט אטו מאמר דמקמי חליצה קמ"ל דלא גזרינן: **אלא חלץ ונתן גט.** ביבם אחד ויבמה אחת למה לי כו' למאי ליהני האי גט אי למיסרה הא איתסרא היא וקרובותיה עליו: **ולטעמיך בעל ועשה מאמר.** ביבם ויבמה אחת למה לי בשלמא בעל ונתן גט איצטריך למתני אין אחר ביאה כלום דנפקא בהאי גיטא ולא בעיא חליצה דביאה קמייתא אפקעתה לזיקה: **סד"א לגזור גט דבתר ביאה.** דלא תיסגי ליה בגט בלא חליצה אטו גט דמקמי ביאה דלא לימרו גט סגי ביבמה במקום חליצה: **אלא בעל ועשה מאמר.** למאי קבעי איתויי הלא אשתו היא: **אלא איידי דתנא חלץ ועשה מאמר.** דאיצטריך ליה כדאמרן תנא נמי כו': **ושלש מחלוקת בדבר תנא קמא.** דמתניתין דאמר חליצה פסולה אין אחריה כלום אבל ביאה פסולה יש אחריה כלום: **ורבי נחמיה.** דאמר אחת זו ואחת זו אין אחריה כלום: **ואבא יוסי בר חנן.** דאמר אחת זו ואחת זו יש אחריה כלום באמצע ובסוף כדפרישנא ליה במתניתין ביאה דאיכא למיגזר כדאמרן בריש פירקין (לעיל נ:) אי ביאה אחר הגט היא גזירה ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה דלא ליתי למיבעל אחר חליצה ואי ביאה אחר מאמר כו' חליצה ליכא למיגזר כדאמרן בריש פירקין (שם):

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא על יבמתו שוגג. כסבור שהיא אשתו או אשה אחרת: **מזיד.** לשם זנות ולא לשם מצוה: **אפי'.** מפרש בגמרא: **המערה.** שלא גמר ביאתו: **קנה.** וזכה בנחלה ויוציאה בגט אם בא להוציאה: **בין ביאה לביאה.** [ג][בין ביאה כדרכה לשלא כדרכה ובין העראה לגמר ביאה]: **וכן הבא על אחת מכל העריות.** באחת מכל הביאות הללו: **או פסולות.** לכהונה כגון אלמנה כו': [ד]**פסלה.** לכהונה משום זונה [ה][וגרושה מיפסלא (ב) מתרומה דבי נשא אם היא בת כהן דשויה חללה]. ודוקא עריות או פסולות אבל ביאת זנות דפנויה לא משויא לה זונה ולא פסלה מן הכהונה דלא אשכחנא תנא דפסל אלא רבי אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה לקמן בפירקין[ו]: **ממזרת ונתינה.** לאו אפסולה לכהונה קאי דהא פסולה וקיימא ולענין תרומה דבי נשא נמי ליכא למימר ועוד ביאת כשר מאי מגרעא לה אלא לענין הערלה נקטה ולמילקי עליה האי ישראל בהערלה כגמר ביאה: **גמ' אלא אפילו הוא שוגג.** כסבור אשה אחרת היא: **והיא מזידה.** לביאת זנות מכוונת: **דתרוייהו לא מיכווני למצוה.** אפילו הכי קני: **אלא בישן.** שנתקשה כשהוא ישן:

ישן

הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד. איכא למימר דמזיד ורצון תרי גווני נינהו דרצון היינו דמכוין למצוה אע"ג דפשיטא הוא קתני ליה דהכי אורחיה בכל דוכתא אבל בפ"ב דב"ק (דף כו: [ז]ושם) גבי אדם מועד לעולם קשה מה בין מזיד לרצון וי"מ דה"ק בין שיהא אותו שוגג ומזיד כאונס שאנסו לעשות כן בין שיהא כרצון[ח]:

הוא אנוס והיא **לא** אנוסה. תימה דהוה ליה למינקט שניהם אנוסים דהוי רבותא טפי וי"ל דאגב דנקט ברישא הוא שוגג והיא מזידה נקט נמי הכא הוא אנוס והיא לא אנוסה א"נ לא קאמר והיא לא אנוסה אלא ברצון אלא היא לא אנוסה אבל מזידה או שוגגת דהשתא תרוייהו לא מיכווני לשם מצוה:

ולא חילק בין ביאה לביאה. פי' בקונטרס בין הערלה לגמר ביאה ובבבא שניה פירש ולא חילק בין ביאה לביאה בין כדרכה לשלא כדרכה ואין נראה לר"י דכיון דתנא סבר אחד המערה ואחד הגומר למה ליה תו למיתני ולא חילק בין הערלה לגמר ביאה ועוד דבגמ' (לקמן דף נו:) מפרש מאי וכן אשלא כדרכה בחייבי לאוין מכלל דלא חילק דרישא איירי בשלא כדרכה ונראה לר"י שהסופרים טעו וכתבו איפכא ומיהו ההיא דבבא שניה אפשר לפרשו כמו הראשון בין כדרכה לשלא כדרכה ולפרושי וכן קאתי:

שאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה. אין לפרש שאנסוהו היינו שאיימו עליו להרגו אם לא יבא עליה דא"כ מאי פריך מרבא דאמר אין קישוי אלא לדעת פירוש דאין זה אונס שקישוי עושה מדעת ואין דוחקין אותו לבעול בקישוי ולוקמא כגון שמאיימין עליו לבעול בקישוי ועוד דמילתא דרבא מי אפשר לפרש במאיימין עליו להורגו אם לא יבעול הערוה מעצמו כמו שאפרש אלא כל דבר שעושה מעצמו אפילו ע"י אונס פחד מיתה לדעת חשיב והאי שאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה דקאמר היינו שהביאוהו עליה והדביקוהו ביבמתו ולא שבא עליה מעצמו כמו תקפתו יבמתו ובא עליה דבסמוך והשתא פריך שפיר דאין אונס דקישוי לא הוי אלא לדעת ואר"י דיש לדקדק מכאן דאין יבמה נקנית אלא בבא עליה בקישוי מדלא מוקמי שהדביקוהו בלא קישוי ואיכא למימר דאתי הך סוגיא כמ"ד [ט]משמש מת בעריות פטור וילפינן קיחה מעריות דאינה נקנית אלא בקישוי ועוד אר"י דאתיא שפיר אפילו למאן דאמר משמש מת בעריות חייב ולענין יבום בעינן ביאה דרך הקמת שם:

אין אונס לערוה שאין קישוי אלא לדעת. אין לפרש במאיימין עליו להורגו אם לא יבא בעצמו על הערוה דאם כן אפילו יש קישוי שלא לדעת תיפוק ליה דאגילוי עריות יהרג ואל יעבור כדאמר בפרק בן סורר (סנהדרין דף עד. ושם) אלא איירי כשעובדי כוכבים מדביקים אותו על הערוה וא"ת לו להשמט אם לא ע"י שיהרג וקאמר רבא דיש לו למסור עצמו ליהרג אם יודע שאי אפשר לו אם לא יתקשה דאין קישוי אלא לדעת א) וחשיב כעושה מעשה אבל אם יש קישוי שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שיודע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי קרקע עולם כדאמר בבן סורר (ג"ז שם) גבי אסתר דקרקע עולם היתה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם

מרוצח

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ב מהלכות יבום הלכה ג סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קסו סעי' ז:
ב ב מיי' פי"ז מהלכות איסורי ביאה הלכה א ופי"ח הלכה ו סמג לאוין קכו טוש"ע שם סימן י סעי' ט וסימן כ סעיף א:
ג ג מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הל' ט:

תוס' חד מקמאי

פרק הבא על יבמתו. הא דתנן הבא על יבמתו פרישנא בגמ' ה"ק ל"מ הוא שוגג והיא מכוונה למצוה. א"נ הוא מזיד והיא מכוונה למצוה. [אלא] אפילו הוא שוגג והיא מזידה פירוש לזנות דתרוייהו לא מכווני למצוה קנה. תני רבי חייא אפילו שניהם מזידין שניהם אנוסים. אנוס דמתני' הי"ד אילימא שאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה. והא אמר [רבא] אין אונס בערוה שאין קישוי אלא לדעת אלא בישן והאמר רב יהודה ישן לא קנה ביבמתו

מסורת הש"ס

א) [עירובין עה. וש"נ], ב) [עי' תוס' מעילה ג. ד"ה שמתנן], ג) פ"א רש"ל, ד) [נ"ל לאחר ד"ה ממזרת], ה) רש"ל, ו) [דף נט:], ז) [עמ"ש שם על הגליון], ח) [ועי' פרש"י במס' ע"ז נג. ד"ה מזיד כו' ובפרש"י פסחים ע: ד"ה בין במזיד ובפרש"י מנחות כה: ד"ה שוגג], ט) שבועות יח. לקמן נה:.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אפילו הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת דתרוייהו לא: (ב) רש"י ד"ה פסלה. מיפסלא בהך ביאה מתרומה:

תוספות ישנים

א) וא"ת ולמה ליה קישוי הלא אמרי' משמש מת בעריות חייב וי"ל דס"ל פטור. א"נ אי אפי' למ"ד חייב היינו משום שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ופירש בהנאה מרובה אבל הכא שהדביקו עובדי כוכבים כבר לא מתחייב עד שיקשה שהרי נאנס הוא ולא יכול לפרוש.

א) לכאורה אינו מובן דמה ענין בכאן שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ולא שייך זה רק גבי משמש עם הטמאה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד ועי' בשבועות י"ח.